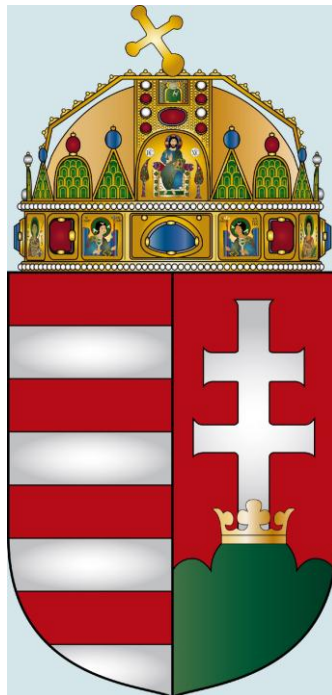

POLICYSOLUTIONS

A pártok és az Alkotmány őrei

A Policy Solutions belpolitikai háttérelmzése az Alkotmánybíróság és a politikai pártok viszonyáról

2010. október 28.

1. Bevezetés és módszertan

2010. október 26-án Lázár János, a Fidesz frakcióvezetője bejelentette: pártja kezdeményezi az alkotmány módosítását, hogy azok a kérdések, amelyekről nem lehet népszavazást tartani, kerüljenek ki az Alkotmánybíróság hatásköréből. A bejelentés előzménye, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek találta a kétmillió forintot meghaladó végkielégítések 98%-os megadóztatásáról szóló törvényt.

A jelenleg hatályos alkotmány szerint egyebek mellett nem lehet népszavazást tartani a költségvetésről, a költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről és illetékekről, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények tartalmáról. Ez a rendelkezés azt a célt szolgálja, hogy olyan irracionális – de minden bizonnyal népszerű – kérdésekről, mint például adózás eltörlése, a bérek általános emelése vagy a parlament feloszlata, ne lehessen referendumon dönteni. A Fidesz alkotmánymódosító javaslata azt célozza, hogy ezekről a kérdésekről ne csak a választópolgárok, hanem az Alkotmánybíróság sem mondhasson véleményt, azaz a parlamenti többség által megszavazott ilyen típusú törvények felett semmilyen hazai kontroll ne legyen. Az ellenzék a javaslatot példa nélkülinek minősítette, nyílt levélben fordult a köztársasági elnökhöz és utcai demonstrációra hívta híveit.

Az alábbi elemzésünkben a fenti politikai események kontextusba helyezése céljából arra próbálunk fényt deríteni, hogyan kezelték az 1990 és 2010 közötti magyar kormányok és az ellenzék az Alkotmánybíróság (AB) határozatait. Megvizsgáltunk minden kormányzati ciklusból egy-egy kiemelkedő politikai súllyal bíró AB döntés következményét, hogy betekintést adhassunk az Alkotmánybíróság és a hazai politikai élet szereplőinek kapcsolatába. Mindez segít magyarázatot adni arra, hogy valóban példa nélküli-e a magyar demokrácia húszéves történetében, amit a Fidesz frakcióvezetője 2010. október 26-án bejelentett.

II. Törvényi háttér és a hazai gyakorlat

Az Alkotmánybíróság hatásköreit az alkotmány határozza meg, működését pedig az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény szabályozza. A testület feladata többek közt a jogszabályok alkotmányossági felülvizsgálata, alkotmányellenesség megállapítása esetén a törvények és más jogszabályok megsemmisítése.

A 98%-os különadóról szóló törvényt az AB utólagos normakontroll alapján semmisítette meg. Az indoklásban megállapította, hogy a különadóról szóló törvény visszaható hatálya nemcsak a jó erkölcsbe ütköző módon juttatott jövedelmekre vonatkozik, hanem olyan jövedelmekre is, amelyek törvényi előírás alapján, alanyi jogon járnak¹.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában korántsem ritka, hogy alkotmányellenesnek találjon egy jogszabályt. 1990 óta csupán kilenc esetben fordult elő, hogy az AB teljes törvényt hatályon kívül helyezett, de ennél jelentősen többször volt példa részleges hatályon kívül helyezésre.

Ciklusok	Teljes hatályon kívül helyezés	Részleges hatályon kívül helyezés	
	Törvények (tvr-ek)	Törvények egyes rendelkezései	Határozatokkal érintett törvények
1990 előtt	3	38	21
1990-1994	1	70	47
1994-1998	–	100	51
1998-2002	1	25	18
2002-2006	2	34	31
2006-2010	2	26	23
Összesen:	9	293	191

(1. táblázat: Összesítés az Alkotmánybíróság által alkotmányértőnek minősített törvények, illetve törvényi rendelkezésekről²)

¹ http://www.mkab.hu/index.php?id=2010_oktober_26

² http://www.parlament.hu/fotitkar/tvalk/ab.htm#_Toc200867828

Fenti táblázatból látszik, hogy az Alkotmánybíróság 1994 és 1998 között, tehát a Horn-kormány időszakában volt legaktívabb a megsemmisített jogszabályok számát illetően. Az aktivitás azonban nem feltétlenül jelent ellenséges hozzáállást. Az AB ugyanis gyakran formai okokból (például ha egy törvényjavaslat végrehajtásához nincs határidő rendelve) semmisít meg jogszabályokat.

Megállapíthatjuk továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az Orbán-kormány időszakában törölte a legkevésbé törvényt, rendelkezést és határozatot. Az pedig politikai közhely, hogy a taláros testület akaratlanul is segítette döntéseivel a Fideszt a második Gyurcsány-kormány időszakában, például 2007-ben az AB bocsátotta népszavazásra a tandíj, vizitdíj és kórházi napidíjról szóló kérdéseket, annak ellenére, hogy ezek sokak – például az Országos Választási Bizottság – szerint költségvetést érintő kérdések voltak, amiről elméletben nem tartható népszavazás. A Fidesz tehát 2010 októberében annak ellenére került szembe az Alkotmánybírósággal, hogy a testület az áprilisi választások előtt kifejezetten a pártnak kedvező döntéseket hozott, ráadásul a kormánypárt megválasztását követően két alkotmánybíró – Bihari Mihályt és Stumpf Istvánt – is delegált a testületbe.

III. Ciklusok és ügyek

Elemzésünk további részében igyekszünk bemutatni néhány fontosabb példát a kormányok és parlamenti pártok, illetve az Alkotmánybíróság közötti konfliktusokra, hogy átfogó képet kaphassunk a testület és a politikai szféra kapcsolatáról. Minden parlamenti ciklusból kiválasztottunk egy-egy olyan törvényt, amelyet az aktuális kormány szimbolikus vagy különös jelentőséggel bíró jogszabálynak szánt, de az AB alkotmányellenességet állapított meg. Arra voltunk kíváncsiak, hogy az Alkotmánybíróság és a kormánypártok, illetve az ellenzék konfliktusának milyen politikai következményei voltak.

1991: A „lex Zétényi”

A törvény: A „lex Zétényi” néven elhíresült törvény az 1944 és 1990 közötti, politikai okból nem üldözött súlyos bűncselekmények büntethetőségéről szólt, és egyetlen szempontból igen hasonlított a 98%-os különadó történetéhez: az Alkotmánybíróság akkor is főként a visszaható hatály tilalmára hivatkozott a jogszabály eltörlésekor.

A kormánypárt reakciója az AB döntésére: A kormánypárti képviselők a parlamenti viták során alapvetően azzal érveltek, hogy bár a betervezés szembemegy a magyar büntetőjog gyakorlatával (amely gyakorlat akkor még nem szilárdult meg), éppen ezért szükséges a törvénymódosítás. A vitában alapvetően morális érvek domináltak a legnagyobb kormánypárt képviselői részéről, mondván, nem azért harcolták ki a rendszerváltók a demokráciát, hogy a bűncselekmények szankció nélkül maradjanak. Az ellenzék érveit Zétényi és Takács Péter, a javaslat másik előkészítője, nem voltak hajlandóak komolyan venni. Ugyanakkor, amikor az AB alkotmányellenesnek minősítette a lex Zétényit, akkor az Antall-kormány és a kormánypárti frakciók annak ellenére tartották tiszteletben a döntést, hogy előzőleg elsöprő többséggel – egyébként egyesével, név szerint szavazva – voksoltak a törvény mellett.

Az ellenzék reakciója az AB döntésre: A törvényjavaslat tárgyalása komoly vitákat váltott ki az Országgyűlésben, a Fidesz részéről Orbán Viktor és Fodor Gábor éppen alkotmányossági aggályokkal érvelt: jogegyenlőségről, a visszaható hatály tilalmáról szóltak az ellenérvek, amiket később az AB döntése is alátámasztott.

Utóélet: Érdekes módon a „lex Zétényi” a Jobbik feltűnését követően, de különösen a 2010-es országgyűlési választások után lett újra hivatkozási alap. Ennek előzménye, hogy a Jobbik alkotmánybírónak éppen a törvény 1991-es előterjesztőjét, Zétényi Zsolt korábbi MDF-képviselőt jelölte. A Jobbikhoz közel álló médiában ennek hatására) pedig elkezdtek követelni a törvény újbóli megszavazását – ami természetesen továbbra sem állná ki az alkotmányosság próbáját.

1995: A Bokros-csomag

A törvény: Az Alkotmánybíróság a legkomolyabb támadást a 2010-es évig a Bokros-csomag egyes intézkedéseinek alkotmányellenessé nyilvánítását követően kapta. Az AB ítélete nemcsak szimbolikusan, de számszerűsítve is fájhatott a kormánynak: a 170 milliárdos megtakarításból mintegy 40 milliárd forintot³ „vett el” a kormánytól a testület. A törvény anyasági- és gyermektámogatások megkurtításáról, a honoráriumokra kivetett 44%-os TB-járulékról, a családi pótlék és táppénz szigorításáról, valamint a felsőoktatási létszámcsökkentésről szóló részét semmisítette meg az AB.

A kormánypártok reakciója az AB döntésre: A döntést követően kormányzati oldalról az Alkotmánybíróságot korábban elképzelhetetlen támadássorozat érte. A Horn-kormány két tagjának (Bokros Lajos pénzügyminiszter és Vastagh Pál igazságügy-miniszter) közleménye szerint az AB döntései „rontják az ország gazdasági-pénzügyi stabilizációja megvalósításának feltételeit”. A kormány tehát 1995-ben politikai-szakpolitikai szempontok alapján bírálta a testület döntését.

Az ellenzék reakciója az AB döntésre: Jelentős különbség figyelhető meg a 15 évvel ezelőtti és a jelenlegi Fidesz viselkedésében is. A Fidesz 15 éve összhangban az ellenzék többi pártjával egybehangzóan elfogadhatatlannak minősítette a kormány nyilatkozatát⁴, amit Szájer József, a Fidesz akkori frakcióvezetője (jelenleg EP-képviselője) a következőképpen indokolt: „az Alkotmánybíróság elleni hangulatkeltés helyett a kormánynak maradéktalanul be kell tartania a bírák határozatát még akkor is, ha ez presztízsveszteséggel jár.” A Fidesz tehát 1995-ben ellenzéki pártként az Alkotmánybíróság oldalára állt a kormánnyal szemben.

³ <http://beszelo.c3.hu/00/06/14antal.htm>

⁴ <http://www.origo.hu/itthon/20101026-a-bokroscsomagnal-meg-az-alkotmanybirosagi-hatarozatok-betartasat-surgette-a-fidesz.html>

Mindez természetesen a kormány-ellenzék pozíciót figyelembe véve indokoltnak tűnik, ugyanakkor Szájer József frakcióvezető ezt nem pragmatikus, hanem elvi megfontolások alapján indokolta; azaz a kormány álláspontja szerint „*az alkotmányos keretek betartását a mozgástér szűkítéseként éli meg*”.

Utóélet: Hasonlóság a 2010 októberében, a 98%-os különadó kapcsán kialakult helyzethez, hogy a Horn-kormány sem tett le eredeti elképzeléseiről, és a törvényjavaslatot átdolgozva újra benyújtották. Azonban fontos látni, hogy a 2010. októberi és a 15 évvel ezelőtti kormány-AB szembenállás között az alábbi lényeges különbségek vannak:

- Az MSZP-SDZSZ koalíció nem változatlan formában, hanem az alkotmányos aggályokat okozó részeket módosítva adta be ismételten a törvényjavaslatot
- Bár az MSZP-SZDSZ koalíció a parlamenti mandátumok több mint kétharmadával rendelkezett, az Alkotmány módosítása vagy az AB hatáskörének szűkítése fel sem merült.
- Az AB döntésének jogszerűségét, indokoltságát a kormányoldal nem vonta kétségbe, csupán a döntés szakpolitikai következményeit bírálta.
- Kormányoldalról nem az Alkotmánybíróság működését, funkcióját, hatáskörét érte kritika, hanem egyetlen döntést, tehát az MSZP-SZDSZ kormány a második Orbán-kormányval szemben a döntést nem kiterjesztve értelmezte.

1999: A háromhetenkénti ülésezés

A törvény: 1999-ben az Alkotmánybíróság olyan döntést hozott a Fidesz háromhetenkénti parlamenti ülésezésről szóló javaslatáról, ami megnyitotta az utat a kormány és az ellenzék különböző demokrácia-felfogását érintő politikai csatározások előtt. Az ülésrend ritkítását ugyanis az ellenzéki pártok a demokrácia megcsúfolásaként (és az ellenzék ellehetetlenítésére irányuló kísérletként) értelmezték. Az AB akkori döntése értelmében a háromhetenkénti ülésezés nem alkotmányellenes, de annak elfogadásához kétharmados többség szükségeltetett volna, az tehát az alaptörvénybe ütközik, hogy a Fidesz ezt Áder János házelnök javaslatára „sima” feles többséggel erőltette az ellenzékre. Az AB az ülések közötti

leghosszabb időszakaszt ugyanakkor nem határozta meg, csupán azt, hogy az üléseknek „az ésszerű időtartamot meg nem haladóan” kell követniük egymást⁵.

A kormánypartok reakciója az AB döntésre: Az első Orbán-kormány érvelése szerint az „egy hét bizottság, egy hét parlament, egy hét terepmunka⁶”-ütembe illeszkedik a törvénymódosítás. Ennek előnyeit egyébként az MSZP korábbi és későbbi koalíciós partnere, az SZDSZ elnöke, Kuncze Gábor is elismerte⁷. A Fidesz mindenesre úgy értelmezte az AB döntést, hogy nem kell változtatnia, így fenntartotta a háromhetenkénti ülésezés szokását – ugyanakkor kétharmados többség hiányában erről rendelkezést nem tudott hozni.

Az ellenzék reakciója az AB döntésre: Az 1999-es döntés megnyitotta az utat a baloldal és a jobboldal különböző demokrácia-felfogásáról szóló vita előtt, amelyből az MSZP került ki győztesen. A szocialisták ugyanis sikeresen kommunikálták, hogy az ellenzék eszközeinek megnyirbálását jelenti a parlamenti ülések számának csökkentése, amiben természetesen volt is igazság.

Utóélet: 1999-ben azzal tehát, hogy az Alkotmánybíróság csak részben foglalt állást egy politikailag kényes ügyben, nem vált támadások célpontjává. Azzal, hogy nyitottan hagyott egy kérdést (az ülések közötti maximális idő kérdését), gyakorlatilag a politikai pártokra hárította a felelősséget, hogy a saját értelmezésüket a választókra erőltessék. Ezzel az AB kikerülte a politikai állásfoglalást és a szembenállást. Ez egyébként a Németh János vezette Alkotmánybíróság felfogására jellemző volt – 1998 és 2002 között csökkent az éles szembenállások száma az AB és a parlament között.⁸

2003: Gyűlöletbeszéd-törvény

A törvény: A gyűlöletbeszéddel kapcsolatos törvénykezés ciklusokon átívelő konfliktust szült kormánypartok és az Alkotmánybíróság között. Először 1992-ben minősítette az AB a Büntetőtörvénykönyv azon szakaszát alkotmányellenesnek, ami büntette volna faji, vallási vagy etnikai csoportokkal szembeni lealacsonyító kifejezések használatát. 2003-ban az emberi

⁵ http://hvg.hu/itthon/20100811_parlament_kover_orban_szili

⁶ <http://www.mno.hu/portal/729916>

⁷ http://hvg.hu/itthon/20100811_parlament_kover_orban_szili

⁸ Körösenyi-Tóth-Török 2003., 541. o.

méltóságot sértő megnyilvánulásokat próbálta a büntetőjog eszközeivel szankcionálhatóvá tenni a Medgyessy-kabinet, amit az AB kihirdetése előtt törölt el. 2007-ben polgári jogi eszközökkel, 2008-ban pedig „gyalázkodás” néven a Btk.-ban néven büntette volna a gyűlöletbeszédet a jog kormánypárti képviselők javaslatára, de az Alkotmánybíróság (és az ellenzék, de sokszor a koalíciós partner SZDSZ is) hajthatatlan maradt.

A kormánypártok reakciója az AB döntésre: A szocialisták a gyűlöletbeszéd büntethetővé tételével folyamatosan próbálkoztak, amire az MSZP kommunikációjában az egyértelműen erősödő szélsőségek miatt volt szükség. A koalíciós partner SZDSZ a szólásszabadsággal érvelt a javaslatokkal szemben. Az MSZP tehát a szélsőségek ellen minden eszközt bevethetőnek tartott, míg az SZDSZ megpróbált lavírozni a szólásszabadság védelme és a gyűlöletbeszéd elítélése között, valószínűleg csak a párt értelmiségi szavazói számára érthetően.

Az ellenzék reakciója az AB döntésre: A Fidesz három különböző érveléssel támadta a gyűlöletbeszéd-törvényeket: egyrészt nem találták megfelelőnek a jogi eszközt (az AB-vel megegyező érveléssel), másrészt a szólásszabadságot féltették. Harmadrészt a témához nem kapcsolódva, de a cigánysággal szembeni előítéletekhez kapcsolódva, a rendpárti szavazóknak való megfelelési kényszertől vezérelve, a büntetési tételek növelését követelték, miközben a gyűlöletbeszéd ellen is felszóltak.

Utóélet: A gyűlöletbeszéd-törvény tehát a háromhetenkénti ülésezéshez hasonlóan megmaradt a belpolitikai csatározások terepének, az Alkotmánybíróság nem került a politika keresztüztüzebe. Ennek oka nem az AB „visszafogott” ítélkezési gyakorlatában keresendő, hiszen a testület konzekvens döntéseket hozott, hanem abban, hogy minden politikai szereplő demonstrálni tudta a saját álláspontját a nyilvánosság előtt.

2010. január: ingatlanadó

A törvény: 2010-ben az Alkotmánybíróság visszamenőleges hatállyal megsemmisítette az ingatlanadót, mert az sértette volna a jogbiztonságot. Az AB döntése 50 milliárd forint kiesést jelentett a költségvetés számára. A testület indoklása szerint a jogbiztonságot sérti, hogy az adóhatóság az adókötelezettség teljesítésének ellenőrzése során korlátlan

mérlegelési joggal rendelkezik, mivel a lakóingatlanok forgalmi értékét nem lehet pontosan, törvényi keretek által világosan bevallani⁹.

A kormánypárt reakciója az AB döntésre: A szocialisták az ingatlanadó eltörlése után az elhallgatás taktikáját választották: Nyakó István szóvivő arról beszélt, hogy az MSZP tanulmányozza az ítéletet, és kitérő választ adott arra a kérdésre is, hogy miből pótolják az 50 milliárdos hiányt. Később a szocialisták azzal próbálkoztak, hogy elhatárolódjanak az általuk támogatott kormány tervezetétől – azzal érveltek: ilyen „adó nincs és nem is lesz¹⁰”, és próbálták a Fideszre tolni a felelősséget, hiszen az ellenzéki párt – később kizárt – politikusa, Mádi László egy fórumon elképzelhetőnek tartotta annak szükségességét. Az MSZP tehát saját javaslatától próbált minél nagyobb távolságot tartani annak eltörlése után, meglehetősen kevés sikerrel.

Az ellenzék reakciója az AB döntésre: Azonban az MSZP-nél jelentősen érdekesebb a Fidesz akkori reakciója. Szijjártó Péter, a Fidesz elnöki stábjának vezetője ugyanis a magyar emberek győzelmeként kommunikálta az AB határozatát, és felszólította a kormányt¹¹, hogy „*ne kezdjen el trükközni, fogadja el, hogy vereséget szenvedett*”. A Fidesz tehát az elmúlt parlamenti ciklusok során sokadszor az Alkotmánybíróságra hivatkozott a kormánnyal szemben. Ellenzékben tehát Orbán Viktor pártjának állandó hivatkozási alapja volt az Alkotmánybíróság működése és ítéletei, legalábbis a fontos, nagy port kavaró politikai ügyekben.

---

⁹ <http://www.origo.hu/uzletinegyed/hirek/20100126-alkotmanyellenes-az-ingatlanado.html>

¹⁰ <http://mszp.hu/belfold/bovebben/fidesz-jobbik-koalicio-formalodik>

¹¹ http://www.privatbankar.hu/cikk/hircentrum/kivegezte_a_vagyonadot_az_alkotmanybirosag_34272

IV. Következtetések

Az Alkotmánybíróság és a politikai pártok viszonyát vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a Fidesz 2010. októberi bejelentése, miszerint az Alkotmánybíróság jogkörét szűkíteni kívánják, példa nélküli a rendszerváltás utáni magyar politikatörténetben. Az Alkotmánybíróságot korábban is érték kritikák – legfőbbképpen a Bokros-csomag idején – ugyanakkor ezek soha nem az AB autoritása, jogköre vagy létjogosultsága ellen szóltak, hanem konkrét döntéseket, főként szakmai alapon támadtak politikusok.

Példáink alapján főként a következő stratégiákat választották a politika szereplői Magyarországon 1990 és 2010 között számukra kedvezőtlen alkotmánybírósági döntés esetén:

- **A belenyugvás:** A leggyakoribb a belenyugvás AB döntéseire, hiszen a testület ciklusonként több törvény rendelkezését is megsemmisíti. Ugyanakkor ennek ritkán van olyan súlyos politikai következménye, mint az általunk vizsgált esetekben, legtöbbször a politikai szereplők tudomásul veszik az AB ítéleteit – különösen akkor, ha a média figyelve is elkerüli a döntést. A rendszerváltást követő években az Alkotmánybíróság tekintélye megkérdőjelezhetetlen volt, annak ellenére, hogy az AB mindig is politikai természetű kérdésekben dönteni hivatott szervként működött. Ezért még olyan fontos, politikailag jelentős törvényjavaslat esetén is belenyugodott a kormány a döntésbe, mint 1991-ben a „lex Zétényi”, amely az 1944 és 1990 közötti, politikai okból nem üldözött súlyos bűncselekmények büntethetőségéről szólt, és heves vitát váltott ki az első szabadon választott parlament soraiban.
- **Politikai síkra terelés:** Abban az esetben, ha az AB döntése nem egyértelmű állásfoglalás egy politikai oldal álláspontja mellett – tehát a pártok saját győzelmükként értelmezhetik a kialakult helyzetet – az Alkotmánybíróság kritikájára ritkán kerül sor. Ilyenkor az AB ítélete csak része egy „hagyományosnak” mondható politikai csatározásnak, nincsen kiemelt jelentősége, bár a szemben álló felek az ítéletet érvként hozhatják fel saját igazuk bizonyítására. Erre példa a háromhetenkénti ülésezés ügye, amelyben az AB ítéletével elkerülte a konfliktust a politika szereplőivel, akik inkább az egymással való csatározással voltak elfoglalva.

- **Elhallgatás:** Ha egy politikai szereplőnek nem érdeke, hogy sokáig téma legyen az Alkotmánybíróság ítélete, érdemes az elhallgatás stratégiáját választania. Az MSZP-nek 2010-ben több okból sem lett volna szerencsés, ha az ingatlanadó eleve népszerűtlen javaslata sokáig napirenden marad, ezért a párt „az ítélet további tanulmányozására” időt kért a médiától, majd megpróbálta minél kevesebbszer szóba hozni a kormányoldaltól kudarcnak tekinthető történetet.

- **Átdolgozott javaslat benyújtása:**
  - **Újbóli próbálkozás, kritika nélkül:** Ha egy politikai erőnek igen fontos egy törvény elfogadása, amit az Alkotmánybíróság rendre megsemmisít, új jogi eszközökkel próbálkozhat annak életbe léptetésére. Ez történt az MSZP-vel a gyűlöletbeszéd-törvény kapcsán, amelyben egyszer sem vonták kétségbe az Alkotmánybíróság tekintélyét, azonban „a háttérben” újra és újra próbálkoztak büntethetőség valamilyen formájának bevezetésével. Végül 2009-től a Holokauszt tagadása vált bűncselekménnyé.

  - **Éles kritika és átdolgozott javaslatok benyújtása:** A rendszerváltás óta a 98%-os különadóig a Bokros-csomag idején érte legélesebb kritika az Alkotmánybíróságot. Fontos azonban megjegyezni, hogy a jelenlegi helyzethez képest 15 éve a kormányoldal soha nem az AB döntésének jogszerűségét, indokoltságát vonta kétségbe, és nem próbálta kétharmados többsége birtokában sem csökkenteni a testület hatáskörét. Az alkotmány módosítása tehát annak ellenére sem merült fel a kormánykoalícióban, hogy erre lett volna elvi lehetőségük.

Ez alapján elmondhatjuk, hogy Lázár János Fidesz-frakcióvezető 2010. október 26-i kijelentése, miszerint *„a jogállam megszilárdulásával az alkotmánybíráskodás ilyen széles jogköre mára indokolatlanná vált”,* fordulópontot jelent a hazai politikában, hiszen korábban egyetlen politikai erő (még a kétharmados többséggel rendelkező Horn-kormány) sem reagált egy számára kedvezőtlen határozatra az intézmény széles jogkörének fölöslegessé nyilvánításával.